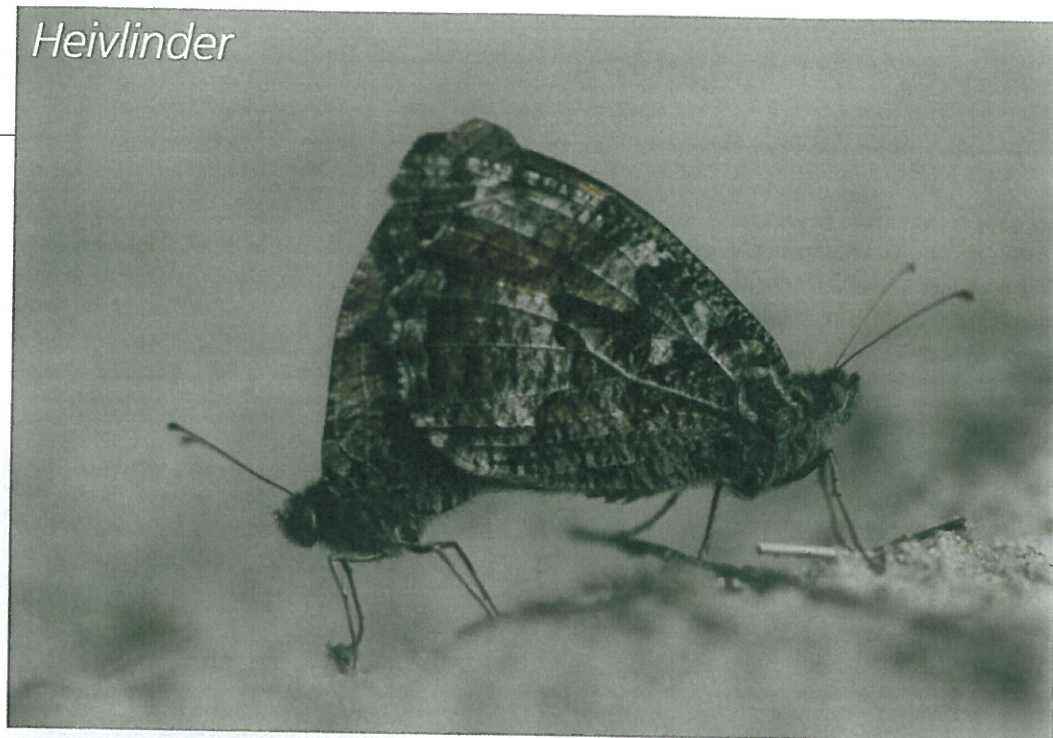

Heivlinder

Nicolienne Peet
Vlinderstichting

Parende heivlinders
(foto: Jaap Bouwman)

Onsterfelijke minnares van paarse heide?

Op een mooie zomerdag is het heerlijk om een wandeling te maken over de hei. De hei is in dit jaargetijde prachtig paars. En dat is de reden dat dit ook de meest insectenrijke tijd is. Op de hei is de heivlinder natuurlijk bij uitstek dé vlinder om te gaan zoeken.

De heivlinder komt natuurlijk voor op heide, maar ook op stuifzanden en in de duinen. Je ziet heivlinders pas vrij laat in het jaar, meestal van half juli tot in september. Eerder in het jaar is er ook nauwelijks iets voor de vlinders te eten. Pas als de hei begint te bloeien is er nectar in overvloed. Daar vind je de vlinders dan ook meestal, drinkend op de heidestruiken. Soms zie je er tientallen tegelijk, plotseling massaal opvliegend voor een naderende wandelaar.

VERDWIJNTRUC

Hoewel heivlinders op de bovenkant van de vleugels een oranje tekening en opvallende 'oogjes' hebben, vallen ze als ze stilzitten helemaal niet op. Met

hun vleugels gesloten zittend op de grond of een boomstam worden ze één met de achtergrond. En pas als je er bijna op stapt vliegen ze weg, waarna ze - wanneer ze een eindje verderop landen - meteen weer verdwenen zijn. Blijkbaar misleidt dit vijanden, die zich richten op het opvallende oranje en opeens hun doelwit missen als dat is gaan zitten.

DAPPERE RUPS

Heidestruiken mogen dan belangrijk zijn voor de vlinders, de rupsen leven van grassoorten die tussen de heide en op stuifzanden groeien: buntgras en schapengras. Vrouwtjes vliegen laag over de grond op zoek naar een goede plek voor de ei-

tjes. Soms landen ze om een polletje gras aan een uitgebreidere inspectie te onderwerpen. Pas als een vrouwtje helemaal tevreden is, legt ze een eitje naast de goedgekeurde graspol. Daar moet de kleine rups die eind september uit het eitje komt, zich dan maar zien te redden. Stuifzanden hebben een hard klimaat. Het kan er snikheet en droog zijn, maar in de winter ijzig koud. Veel beschutting is er vaak ook niet. Een heivlinder rups moet dus flink wat kunnen hebben. Als de rupsen dit alles hebben doorstaan kruipen ze in juni naar de voet van de graspol en verpoppen net onder de grond, om in juli als vlinder weer tevoorschijn te komen.

MET HET STUIFZAND VERDWENEN?

Jammer genoeg zie je heivlinders lang niet meer op elke heide. De aantallen vlinders variëren van jaar tot jaar, maar over het geheel genomen gaat de heivlinder achteruit. Hij staat zelfs als 'gevoelig' op de Rode Lijst. De achteruitgang heeft te maken met het verdwijnen van stuifzand en de variatie in de heide. Om de heivlinder in de toekomst ook nog te kunnen zien is het belangrijk dat er stuifzanden en gevarieerde heide blijven bestaan. Dit kan bereikt worden door kleinschalig plaggen, maaien en het open houden van het landschap, door bijvoorbeeld opslag te verwijderen.

FILOSOFISCHE VLINDER?

Naamgevers als Linnaeus hadden veel fantasie bij het bedenken van wetenschappelijke namen voor onder andere vlinders. De wetenschappelijke naam van de heivlinder is *Hipparchia semele*.

Hipparchia was één van de weinige vrouwelijke Griekse filosofen. Zij was aanhanger van het cynisme en raakte in opspraak nadat zij, bij wijze van protest tegen de beschaving, midden op straat de liefde bedreef. Zou de naamgever dit in gedachte gehad hebben?

Maar Hipparchia heeft ook nog een andere betekenis: een Oud-Griekse legereenheid van 500 man. Dit kan een verwijzing zijn naar het feit dat heivlinders in groten getale kunnen voorkomen.

Of verwijst de naam naar Hipparchus, een gevierde Griekse astronoom uit de tweede eeuw voor Christus? Hij berekende de afstand tot de maan en maakte een sterrencatalogus. Misschien herinnerden de opvallende ogen op de vleugels van deze soort aan sterren?

Semele komt uit de Griekse mythologie en was één van de sterfelijke minnaressen van de Griekse god Zeus. Zij verbrandde levend toen Zeus zich (door een truc van zijn vrouw Hera) in zijn goddelijke gedaante aan haar liet zien, maar werd later weer tot leven gewekt en onsterfelijk gemaakt door hun zoon Dionysus.

In elk geval lijkt de naamgever grootse gedachten gehad te hebben bij de naamgeving van het vlindertje. Nu maar hopen dat de heivlinder onsterfelijk blijft in de Nederlandse natuur.

De Vlinderstichting is een natuurbeschermingsorganisatie die zich sterk maakt voor het behoud en herstel van vlinders en libellen in Nederland en Europa. En dat is hard nodig. Door gericht onderzoek en het geven van adviezen zet De Vlinderstichting zich in voor vlinders en libellen. Daarbij gaat het om vragen als: waar zijn ze te vinden, gaat het op die plekken goed of juist slecht? En hoe komt het dat de vlinders en libellen verdwijnen; wat kan De Vlinderstichting eraan doen?

Vlinders vliegen niet alleen in natuurgebieden, maar ook in bermen, parken, plantsoenen en tuinen. Ook dicht bij huis zet De Vlinderstichting zich daarom in voor verbetering van de natuurkwaliteit. Iedereen kan iedereen bijdragen aan de bescherming van vlinders. Zo kunt u uw tuin vlindervriendelijk inrichten, de vlinders die u buiten ziet aan De Vlinderstichting melden, of donateur worden. Meer informatie? Kijk dan op www.vlinderstichting.nl.

*Heivlinder
(foto: Henk Bosma)*